

VU Research Portal

[Book review of:] Knut Backhaus. Die Entgrenzung des Heils: Gesammelte Studien zur Apostelgeschichte

Zwiep, Arie W.

published in

Kerk en Theologie
2020

document license

Unspecified

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Zwiep, A. W. (2020). [Book review of:] Knut Backhaus. *Die Entgrenzung des Heils: Gesammelte Studien zur Apostelgeschichte*. *Kerk en Theologie*, 71(1), 91-92.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Kerk & Theologie 71/1 (2020): 91–92.

Knut Backhaus, *Die Entgrenzung des Heils: Gesammelte Studien zur Apostelgeschichte*, WUNT 422. Tübingen: Mohr Siebeck, 2019. viii + 496pp. ISBN 978-3-16-154687-7

In opmaat naar het nieuwe Handelingen-commentaar in de serie *Evangelisch-Katholischer Kommentar zum Neuen Testament* - de opvolger/vervanger van het tweedelige commentaar van Rudolf Pesch - heeft Knut Backhaus (nieuwtestamenticus aan de Ludwig-Maximilians-Universität München) in deze verzamelband negentien artikelen bijeengebracht die hij de afgelopen twee decennia over Handelingen heeft gepubliceerd. Het zwaartepunt van deze artikelen ligt, zoals hij het zelf in de inleiding van zijn boek zegt, op de vergelijkende literatuur- en religiewetenschappen (iv), d.w.z. er wordt veel aandacht besteed aan literaire kwesties (de vraag naar het genre, de vergelijking met de antieke historiografie, de vertelstrategie) en de verhouding tot de culturele en religieuze *Umwelt* van Handelingen (met veel aandacht voor de parallellen met de Grieks-Romeinse wereld). Bovendien is er de nodige aandacht voor de theologie van Handelingen. B. typeert het boek Handelingen als ‘Dokudrama’ (145, 196) en als ‘real fiction’ (196), om daarmee aan te geven dat Lucas gebruik heeft gemaakt van alle literaire mogelijkheden die hem ter beschikking stonden om zo het verhaal van de overgang van het evangelie naar buiten te vertellen. Kenmerkend voor het boek en de EKK-serie is dat gepoogd wordt exegese en theologie bijeen te houden. De volgende artikelen zijn wat mij betreft bijzondere vermelding waard: ‘Der Apostelgeschichte im Spiegel der aktuellen Forschung: Ein Literaturbericht’ (39-85, waarin de lezer kennismaakt met recente ontwikkelingen van het Handelingen-onderzoek), ‘Zur Datierung der Apostelgeschichte: Ein Ordnungsversuch im chronologischen Chaos’ (87-128, waarin B. zich aansluit bij de recente tendens het boek aan het begin van de tweede eeuw te dateren), ‘Asphaleia: Lukanische Geschichtsschreibung im Rahmen des antiken Wahrheitsdiskurses’ (189-217, over de vraag hoe waarheid en fictie zich in Handelingen tot elkaar verhouden), ‘Mose und der Mos Maiorum: Das Alter des Judentums als Argument für die Attraktivität des Christentums in der Apostelgeschichte’ (257-282, waarin wordt getoond hoe de ‘social memory’ van Handelingen en de identiteit van de christelijke gemeente geënt zijn op de geschiedenis van Israël), ‘Paulus und die Dioskuren (Apg 28,11): über zwei denkwürdige Schutzpatrone des Evangeliums’ (347-363, waarin B. betoogt dat de verwijzing naar de zonen van Zeus - de beschermheiligen van de zeevaart - uitdrukkelijk positief bedoeld is, alsof ze door de God van Paulus zelf in dienst zijn genomen zijn), en ten slotte ‘Markion und die Apostelgeschichte: Ein Beitrag zum Werden des Kanons’ (387-403, waarin B. betoogt dat Handelingen geen reactie op Marcion is, zoals soms wordt beweerd, maar naar aanleiding van de kwestie Marcion als het ware ‘herontdekt’ werd). Deze hoofdstukken zijn slechts een selectie; wat mij betreft zijn *alle* hoofdstukken het bestuderen waard. B. schrijft helder en met humor (er is zelfs een apart hoofdstuk gewijd aan ‘Transformation durch Humor: Die Komödisierung von Tradition in der Apostelgeschichte,’ 219-243). Elk hoofdstuk is van een Engelstalige samenvatting voorzien. Slechts één artikel is volledig in het Engels geschreven (‘From Disaster to Disclosure: The Shipwreck in the Book of Acts in Light of Greco-Roman Ideology,’ 327-345). Rode draad door het hele boek heen is dat er in Handelingen geen definitief afscheid van het jodendom wordt genomen, zoals vaak wordt beweerd (6 n.12 en elders) en dat de auteur van Handelingen opmerkelijk open blijkt te staan voor de Grieks-Romeinse cultuur van zijn dagen: hij ziet die eerder als aanknopingspunt dan als obstakel. Daarmee biedt Handelingen als *master narrative* van het vroege christendom een uiterst relevante illustratie van hoe het evangelie openstaat voor andere culturen. Wie op de hoogte wil blijven van wat er in het internationale Handelingen-onderzoek gebeurt, kan niet om dit boek heen.

Arie Zwiep